

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 3.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 17. januar 1928.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstodum og skrivstovuni. Telf. 143.

2. árg.

DET SER UD TIL, at de 3 borgerlige Blade, »Dimmalættinge«, »Føroyatíðindi« og »Tingakrossur«, sætter alt ind paa at paadutte de færøske Vælgere de mest mærkverdige Paastande vedrørende Socialdemokratiet, der nu har slaet Rod paa Færøerne og her vil udfolde sig med samme Kraft og Styrke, som det har gjort andre Steder i Verden.

»Tingakrossur« paastaar, at vi er Sambandets Rekrutter, der løber »Erinder for »danske« Stormænd. Det lader til, at »Tingakrossur« hovedsagelig giver sin Indignation til kende af den Grund, at de færøske Socialdemokrater har Partifæller i Danmark. Og det er ikke saa underligt, at Bladet føler sig indigneret, at Bladets egne Partifæller udenfor Færøerne for det meste bestaar af »Tingakrossur«, »in« makulature« i Rolf Thommesens Kælder. (Det var nok saaledes »Dimmalættinge«, »Tingakrossur«s Vaabendrager i Kampen mod Socialdemokratiet, saa smukt udtrykke sig). Vi maa desværre bedrøve »Tingakrossur« med at oplyse Bladet om, at vi har Partifæller over den ganske Verden — ogsaa i Norge, men de bestaar ikke af død Makulatur, nej, det er levende Partifæller, der i Norge, som alle andre Steder, kæmper for at frigøre Menneskeslægten for Trældommens tunge Aag. I Norge kæmper Arbejderen mod sine Undertrykkere og Udbyttere, og hvem staa vel forrest i Reaktionenens mørke Arme? »Tidens Tegn« og dens og »Tingakrossur«s Rolf Thommesen. Og kan man fortænke »Tingakrossur« og Johs. Patursson i, at de paa Færøerne vil sprede den samme begorsotte, hadefulde Politik mellem de færøske Arbejdere, der slutter op i Socialdemokratiets Rækker. Nej, det er umuligt andet, for det gælder om at indbilde Færingerne, at Socialismen bare er »tojs«, Færinger stammer fra frie Vikinger og bør afvinge sig det »danske« Aag, (om det norske dog skriver »Tingakrossur« ikke et Ord om), førend de færøske Sæder og Skikke gaar til Grunde. (En Karl til hver to Marker Jord, som Hr. Patursson udtalte). Men at Sultepisken hænger truende over de frie Færingers Hoveder, og man bør lægge an paa at føre positiv Erhvervs-politik i Stedet for i Aarevis at trækkes og skændes om alt det »tojs«, der serveres i »Tingakrossur«s, »Tidens Tegne« og tilmed »Dimmalættinge«s Spalter vedrørende Færøerne og færøske

Forhold, herom drejer det sig aldrig.

»Tingakrossur« skal ikke være bedrøvet: Vi er ingen Hale af det herværende Sambandsparti; men samtidig skal vi ogsaa bemærke, at der er en Kløft mellem os og »Tingakrossur«, da vi vil sætte alt ind paa at drive positiv Politik, der kan skaffe Beskæftigelse til mange Hænder og møtte mange Munde, hvormod den Politik, »Tingakrossur« fører, kun omfatter negativt »tojs«, som hverken skaffer Beskæftigelse til flittige Hænder eller møtter mange smaa færøske Munde — det skulde lige være selve »Tingakrossur«, hvis 500 norske Abonnenter huserer i Rolf Thommesens Kælder.

At vi ikke deltager i den gamle Strid, der føres mellem Partierne Samband og Selvstyre er tydeligt. De færøske Fiskere og Arbejdere har altfor længe været tavse Tilskuere til »Træskodansen« og beslutter nu at lade Sambandspartiet danse ad Hedehusene til og »Tingakrossur«s Parti ind i Dovrefjeld. Vi deltager ikke i den opfaniserede Strid om Kejserens Skæg. Det har de færøske Arbejdere og Fiskere hverken Tid eller Raad til. Frihed og Oplysning hørte ikke hjemme under »Tingakrossur«s Hoved, hvor disse Ord i sin Tid var anbragt. Dette indsaar Selvstyremændene, da »Tingakrossur« blev Organ for dette Parti, hvorfor Friheden og Oplysningen blev pillet ud. Derfor kan »Tingakrossur« godt fortsætte med sine Hentydninger til Ditten og Datten vedrørende Socialdemokratiet, da Bladet selv demonstrerer, at det hverken er Dit eller Dat.

— — —
»Dimmalætting«, den halvt hundredeårige, gaar nu atter i Barn-dom — det er ikke første Gang, og som Sambandspartiets førende Organ er der ingen Grund til at tro, at det bliver sidste Gang. Og det kan forsaavidt tilgives, at naar »Tingakrossur«, der kun er halvt saa gammel, allerede er skør, saa kan »Dimma« vel sagtens tillade sig at være or — den er jo autoriseret.

Det kniber formelig for »Dimmalætting« til at holde den gaaende med at indbilde sine Læsere alle vores Skavanker, baade i en og anden Henseende. Men den gamle er ikke saa snu, som man kunde vente, efter at den har fungeret i 50 Aar og skulde have høstet mange Erfaringer — selv om mange af dem har været bitre. Først lader den Landstingsmanden udøse sin Galde-Harme over Socialdemo-

kratiet og dets Virksomhed, for derefter selv at rode i Rolf Thommesens Sprøjte efter Lading til en ny Salve mod vort Parti. — Ja, det er vel Begrebsforvirring i højeste Grad.

Alle de »gæve«, »Dimmalættinge«, »Tingakrossur« og »Føroyatíðindi«, der nu saa ømt falder hinanden om Halsen, for at forebygge at Socialdemokratiet kan naa frem ved Valgene til Lagtinget, gør sig her sikkert en Bjørnetjeneste, som de om ikke ret lang Tid vil heste Følgerne af. Man behøver ikke at lede efter Aarsagen til dette Sammenspil, det munder alt sammen ud i det ene: Sambandspartiet og Selvstyrepatriet er interesserede i at være alene repræsenterede i Lagtinget. Dermed er der Mulighed for, at alt kan fortsætte som det hidtil er gaaet, nemlig at den store brede Befolkning holdes udenfor, naar det gælder Behandlingen og Odelæggelsen af de sociale Love, naar det gælder om at faa Hospitalsdriften til at løbe rundt, naar det gælder om at afvise Fremmede, som f. Eks. det italienske Trawlervæsen, der vil etablere Stordrift her paa Færøerne, naar det gælder om at varetage de »Stores« Interesser. Jo, der er godt Gang i den, og Trods Uenigheden mellem de to arrige, saa falder de to Partier og deres Presse hinanden om Halsen, i rørende Enighed, naar det gælder om at holde Arbejderklassen udenfor. Man spiller op snart til det ene snart til det andet, det gælder om at faa Befolkningen til at tænke paa noget andet. Og her er det, at man ruller snart det ene, snart det andet Stykke frem for de færøske Vælgere, vedrørende Forholdene: Færøerne—Danmark og; Færøerne—Norge og endnu: Færøerne—Grønland og yderligere Færøerne—Island. Edw. Mitens og hans Ønkel Landstingsmand Oliver Effersøe har opfundet en Trækharmika, fra hvis Bælg det lyder: Færøerne—Jersey.

Skal den færøske Arbejder- og Fiskerbefolkning i Stilhed være Øjenvidne til, at de to borgerlige Partier odelægger den sociale Lovgivning og afviser de fremmedes Forsøg paa at iværksætte Arbejder, paa Trods af at disse Partier er saa godt kendt med de økonomiske Forhold paa Færøerne og ved at der ikke direkte herfra kan etableres saadanne Virksomheder, som ovenomhandlede Trawlerrift? Bør ikke alle færøske Arbejdere og Fiskere lade disse Partier ude af Betragtning, naar der nu skal vælges Mænd til Lagtinget,

og i Stedet vælge Folk ud af Folkets egen Midte, der ser sundt paa Forholdenes Ændring, saa-vel den økonomiske Side af Forholdene, som tages op til Behandling, som alle de store Spørgsmaal, der drejer sig om Eksistensmuligheden for Færinger paa Færøerne.

»Dimmalættinge« forsøger nu efter Evne at gaa »Tingakrossur« til Haande med sine skumle Antydninger om dette og hint ulyskale, som vil komme over Færøerne og Færinger, hvis Socialdemokratiet vinder Fremgang her, og nævner herunder den Selvfølge, som Socialdemokratiet vil arbejde for, nemlig Indførelse af den socialistiske Stat. Ja, dette Nummer skulde vel være brugbart til Madding nu til Lagtingsvalget. Man tænke sig, at Socialdemokratiet vil arbejde for at afskaffe Spekulation i Mennesker og Menneskeliv? Og disse Ord flyder endda fra »Dimmalættinge«, om hvilket Blad Hr. Folketingsmand Samuelsen saa smukt udtaler, at det har »taget Gud med i Spalterne«. Vi vil indskrænke os til at sige, at en Sammenligning her vil være højt upassende, og vil lade denne Side passere. For naar Bladet hylder den Klasse, der til enhver Tid vil gøre alt hvad den kan for at udbytte og udslide sine Med-

mennesker, for at de kan sidde lunt og godt, mens Slideren bryder sammen i Arbejdet for disse Herrer Kapitalister, og i Kampen for Brødet bukker under, samtidig som Arbejdsgiveren sidder tænket ved det dækkede Bord, hvor det flyder med Vin, og Glassene klirrer og Skraalene høres langt ud over Veje og Stræder. Eller Fiskeren, der trækker hele Aaret rundt for et meget usselt Udbytte, mens Rederen tillader sig at spekulere ogsaa i den fattige Fiskers sølle Fortjeneste. Vi skal ikke denne Gang komme nærmere ind herpaa, men kun udtale jevnført Folketingsmand Samuelsen, at »Dimmalættinge« »har taget Gud med«, at Arbejdere og Fiskere ikke er noget mindre end Mennesker. Derfor bør det erindres netop af saadanne »Fromme«. Men Fromheden sidder kun udenfor paa Kravebrystet, derfor hyldes og forsvars, ja endda tiljubles den frie Udbytning og Spekulation i Mennesker saavel i »Dimmalættinge«, »Tingakrossur« som i »Føroyatíðindi«. I Sandhed et Treklover, som hver Arbejder og Fisker bør vende sig fra med Foragt. Paa Valgets Dag bør der derfor sættes en Stopper for al saadan Spekulation, og ikke mindst den, der føres under Fromhedens Maske.

Ræðslugrýlur sambandsins.

Sambandsins styrki hevur verið ræðslumyndir, grýluskortar, sum tað hevur tveitt út í vón til veljaranna góðlyndi, »autoritets« og góðtrúgv. Hetta hevur tessverri higartil eydnað ov væl. Men tá tað verðandi heldur á við grýlugongu sni, kann tað koma — og kemur tað við — til dýrt at standa. Tá Føroyingar eru alt annað enn býttir. Eru teir farnir at ivast, vilja teir eisini greiða flokkjuna — og teir eru nú farnir at ivast um sambandsins politiska vísdóm og »Tilforlidelighed«, sum maðurin segði.

I valggrein síni roynir harra Effersøe landstingsmaður at smoyggja sær burtur frá sambandsins evnaloyvi við at vísa á ymist, ið komið er í lag. Men hvi leggur landstingsmaðurin ikki øll kortini á borðið og sigur sum er, at kalla alt, ið hann sipar til, hevur sambandsflokkurin mott við kulta, iva, honkan, drálan og beinleiðis mótsöðu. Hann hevur fyrst linkað og givið eitt sindur út, tá ágonga, »uppositionin« gjordist ov mikið hvoss og hann kendi stöðu sína rilla, um hann i »stokk-konservatismu« og afturhaldslyndi verðandi helt á at vera ímóti og forða.

Ein lóg hevur kortini altíð gildið i sambandsins eftirgevan:

stórmansins framhjárettur má og skal verjast. Er tað tí ikki lóg, at stórmansblaðið og ræðarablaðið »Føroyatíðindi« flýgur til skýggja i lovorðum afturfyrir og roynir at goggja sum best og spýta eitur ímóti teirri nýggju rørslni, ið av sonnum talar arbeidaranna, fiskaranna og hina minnu manna sak. At yvirvaldið og tess tenarar mót alvápnadr við hati og ræðslugrýlum fyrir við vald og makt at kova og oyða frælsistaluna til fjöldina, er einki annað enn javnaðarmenn vita. Tað hevur verið og er afturhaldsins einasta vápn, men tey skulu heldur ikki gera annað enn gagn við at mana til ágrýtnari framhald av frígengarstarninum fyrir hin bundna og á húsagang ríkna hópini i Føroyum. Bæði harra Effersøe og »Føroyatíðindi« skelva i ótta fyrir, at arbeidarin og fiskimaðurin skulu fáa politiska makt. Tað má ikki henda, rópa sambandsins vópnaðar, at »fagorganisatiónir« ganga saman til eina politiska heild og krevja hin menniskjaliga rettin, ið øllum er ætlaður av honum, ið ongan mannann ger. At arbeidarin og fiskarin fjarar við »fagorganisatiónum« og felegum er nú einaferð komið, hóast ímóti teirra sambandsmanna heitasta ynski og